

El simi més popular després de King Kong

25 anys fent la mona

Floquet de neu, Copito de nieve o Nfum Ngui, que va ser el seu primer nom, ha popularitzat el zoo de Barcelona com cap altre animal i ha aconseguit uns ingressos anuals de 35 milions. La seva vida està plena d'anècdotes.

L 1 d'octubre de 1966, l'indígena guineà benito Mandyé va disparar contra una femella de goril·la que rondava el seu petit hort. Penjada del coll del pòngid, hi havia una cria de goril·la de pelatge blanc. L'home va exclamar: "¡Nfum! ¡Ngui!", que en la llengua fang vol dir "¡blanc! ¡goril·la!". La captura de l'únic exemplar que el món coneix de goril·la albinoide es va produir d'aquesta manera, a prop del bosc de

Nko, en la selva que hi ha al voltant del riu Ntem-Bolonga, conegut com el riu Campo mentre el territori de Rio Muni pertanyia a l'estat espanyol. En un indret situat a 2° 8' latitud Nord, 10° 1' longitud Est, prop de la frontera amb el Camerun, Mandyé, el nom del qual es va espanyolitzar com a "Mané" i "Mané", va portar l'animal al centre d'Ikunde que el zoològic de Barcelona mantenia a Bata. Hi va arribar el 5 d'octubre, en una capsa

que feia 100 x 95 x 95 centímetres. L'etòleg Jordi Sabater i Pi va donar a Mandyé, segons explica a EL TEMPS, deu mil pessetes. Les primeres observacions, fetes a l'hospital general de Bata, van fer concloure a Sabater que l'animal tenia al voltant dels dos anys. Tenia la dentició de llet completa, però amb taques de tani que provaven que ja s'alimentava de vegetals. Pesava 8,75 quilos i tenia un perímetre toràcic de 54 cms. El torrat rosat de la

cara i altres parts, com a l'esquena, i el blau de l'iris dels ulls, obligaven a classificar-lo com una mostra d'albinisme incomplet.

L'examen de la femta va revelar la presència de paràsits. Se'l va tractar amb injeccions de vitamina B12, aportis fèrrics i un medicament desparasitzador. A causa d'aquest tractament, el goril·la va perdre la gana entre els dies 18 i 21 de la seva estada al centre d'Ikunde. I des del novè dia havia començat a exhibir els costums de regurgiació i coprofàgia que s'han considerat com a propis de primata en captivitat. Al cap de 31 dies, amb 600 grams més de pes, el goril·la va viatjar en un dels dos vols regulars d'Iberia que cada setmana unien la colònia amb la metròpoli. Un agent de duanes el va traslladar ans al parc zoològic. Era l'1 de novembre de 1966 i, aquest any, en fa vint-i-cinc que Nfum Ngui (nom que, en una transcripció del fang d'aleshores, es va quedar en Nfum Ngi) viu a Barcelona.

Els primers deu mesos, Nfum va viure amb la família del veterinari Roman Luera, al pis que tenien al carrer d'Urgell. El doctor Luera explica a EL TEMPS que el tenien en un pare per nens. Va conviure amb els dos gossos que tenien. El deixaven córrer pel pis: "Tenia la mania de jugar amb el cable del telèfon i trencar-lo. Al final, els empleats de la Telefònica que el venien a reparar ja sabien que havia estat el goril·la una altra vegada". Roman Luera recorda que anaven a casa seva moltes persones que volien veure el goril·la blanc, després d'obtenir un permís municipal i el seu consentiment: "Venien molts nord-americans i després ens enviaven bombons, com si es tractés d'una criatura". Va ser la seva dona, Maria Gràcia, la que el va batejar com a Copito de Nieve. Encara que una altra versió assegura que el bateig el va fer, en anglès, el professor nord-americà Arthur Ripelle, anomenant-lo Snowflake. I no va ser fins molt després que els mitjans de comunicació en català, en la transició, el van rebatejar com a Floquet de Neu. A pesar d'això, popularment se'l continua coneixent com a Copito o Copi. Quan el van instal·lar al zoo, a la tardor de 1967, l'esposa de Luera s'hi va haver d'estar moltes hores i, fins i tot, portar-li un dels gossos.

Nfum havia jugat amb el matrimoni Sabater i amb el seu fill Francesc a

Bata i amb la família Luera a Barcelona i, per tant, es pot dir que s'havia domesticat. Des d'aleshores, li tocava estar-se sol i, ben aviat, amb altres goril·les. El primer company de joies va ser el goril·la Muni, mort el 1976.

Des d'aquell moment, el goril·la es va convertir en el centre d'atenció del zoo i de tota la ciutat. Ha sortit dues vegades del parc. En la primera ocasió va ser rebut al despatx de l'alcalde de la ciutat, José Porcioles. Hi ha una anècdota: esverat per la gent i la llum dels flashs, Nfum, va ser l'única visita que ha embrutat el despatx de l'alcalde.

L'altra vegada, va anar als estudis de TVE a Miramar. Fora d'aquestes ocasions, el goril·la blanc només ha sortit una altra vegada del seu recinte, però no del parc, el 6 d'octubre de 1985, quan algú va obrir la porta del lloc on s'estava amb dos goril·les més. La direcció del Parc ho va considerar un atemptat i va cursar la corresponent denúncia. Molt abans, s'havia intentat portar-lo a una exposició al Canadà, al pavelló espanyol, i cedir-lo per una curta estada als zoològics nord-americans de San Diego i Nova York. El director del zoo de l'època, Antoni Jonch, encara defensa aquesta idea, assegura a EL TEMPS que "s'haurien guanyat diners com per fer un parc nou". Diu Jonch que "problemes burocràtics amb l'assegurança i el valor polític del goril·la van impedir aquesta operació". També s'han rebutjat múltiples ofertes de productores de cinema, la majoria de les quals pretenien oferir una imatge del goril·la més pròpia del circ que no del zoo. Com que no ha sortit més del zoo, la gent ha fet les visites al seu recinte. Franco va visitar el zoo abans que Floquet hi fos, però Carmen de Polo sí que el va visitar. També ho va fer el rei, quan era príncep.

Salvador Dalí va insistir a fer una performance al recinte, amb uns models, un pastís i un maniquí que vestia de nòvia. El goril·la va trencar el cap del maniquí, que era de porcellana, i l'exhibició de surrealisme va quedar en una monada de Nfum. Quan el vintè aniversari, suposat, del goril·la, l'emissora Antena 3 li va oferir un pastís fet de plàtans, taronges i meringa. La imatge del goril·la va quedar, en les fotografies de l'acte, associada al logotipus d'aquesta ràdio. El 14 de març de 1985, el pastisser Anto-

ni Escrivà va fer dues galetes gegants que el Club del Marketing, amb l'excusa de la concessió del premi Diana-85, va regalar al goril·la. Aquell mateix any, l'alcalde Pasqual Maragall deia que l'animal seria la mascota dels Jocs Olímpics de Barcelona. Jonch, en les seves declaracions a aquesta revista, manté aquesta idea: "Hauria d'haver estat al lloc on ara hi ha el Cubi, sense que tingui res en contra d'aquest goset". Actualment, el zoo comercialitza samarretes, postals, posters, gorretes, visores, xandalls, xapes, insignies, trencaclosques, retallables i multitud d'objectes de porcellana com ara cendrers, bosses o setrills amb la seva imatge. També corbates (que solen comprar els japonesos) i unes reproduccions de pell, que surten, segons la mida, a set i setze mil pessetes. El primer any que les botigues pertanyien al zoo, el 1986, es van guanyar uns 25 milions. I, segons diu el relacions públiques del zoo, Toni Caspà, l'últim any, els beneficis eren de 35 milions de pessetes. Caspà calcula que "un seienta per cent ho generu la imatge de l'loquet de Neu", que genera entre 14 i 18 milions l'any.

Pero el fruit més desitjat d' Nfum no és la seva imatge, sinó la seva descendència. Tot i que les primeres proves espermàtiques es van considerar poc satisfactòries, el goril·la ha demostrat, en paraules de Luera, "que és un gran semental". Ha tingut vint fills, dels quals sobreviuen dos mascles (Blit i Urko) i quatre femelles (Virunga, Kena, Ntao i Makinda). El primer fill va néixer un 14 d'abril de 1973, en un part amb anestèsia, de la femella Ndengue. Aquesta cria va morir de broncopneumònia al cap de dotze dies. L'obsessió per obtenir descendència albinoide s'ha vist ajudada per les especulacions dels genetistes (ja el 1967, Antoni Prevosti explicava en un article aparegut a la revista Zoo les possibilitats que hi havia). Tot i que l'albinisme és un factor recessiu i que es calcula que apareix en un de cada 10.000 individus, hi ha un 25% de possibilitats que una cria del creuament de dos fills de Nfum sigui albina. Si el creuament fos entre el mateix Nfum i una de les seves filles, les possibilitats serien del 50%. Durant un temps es va voler conservar semen congelat en nitrogen líquid. Les dificultats d'una inseminació artificial, bàsicament, són la poca quantitat

A hores d'ara, el valor de Floquet de Neu és incalculable.

ARXIU

que sol ejacular un goril·la i el fet que l'estre de la femella sigui de durada molt curta, de vegades hores, i sense signes externs aparents. Tot i així, es van fer dues proves, totes dues fracassades. Anestesiant el goril·la, es va provar amb el mètode batejat com a electroejaculació, consistent a intruir-li una mena de tub a l'anus i deixar anar descàrregues elèctriques. El 25 de juny de 1986 només es van obtenir unes gotes de semen i el 16 de setembre del mateix any, menys encara: un mostra de líquid prostàtic.

L'activitat sexual de Nfum ja està en fase de decadència. De fet, el gerent del zoo, Enric Mas, comenta que no esperen obtenir més descendència directa. Totes les esperances per obtenir un altre albí se centren en els descendents de Floquet, que ja es troben al principi de la maduresa sexual. Nfum ja es belluga molt més pesadament i no fa cabrioles: s'ha envellit. Això, diu Mas, no vol dir que estigui malalt. Floquet no ha estat mai malalt, fora d'unes quantes diarrees i dermatitis. Les afeccions a la pell són pròpies de l'albinisme, com també els defectes d'audició i visió que té aquest goril·la. Des del primer moment, Nfum presentava una acusada fotofòbia que el feia parpadejar prop de vint vegades per minut. Això és degut, en bona mesura, al fet que el seu hàbitat natural es troba en la penombra, entre els arbres i arbustos. Les selves d'Àfrica occi-

dental on viuen els seus congèneres, els *Gorilla gorilla gorilla* que porten el nom comú en anglès de Western Gorilla Lowland, tenen temperatures mitjanes de 32-37° C i una humitat relativa d'entre el 51% i el 98%. Les proves a què se'l va sotmetre el caracteritzen, segons Sabater i Pi, com "un goril·la no gaire llest, un pel ximple, menys intel·ligent que altres goril·les, però amb capacitat per aprendre".

Nfum-Ngui ha après a conviure amb persones, a ser una estrella. Es va acostumar a la gent i a fer de protagonista. I va aprendre a canviar de dieta. Mentre en estat salvatge els goril·les s'alimenten en un 80% de brots i fulles tendres i en un 20% de fruita, Copito ha acceptat perfectament l'aliment que li serveixen al zoo: llet de vaca amb aport vitamínic, pomes, taronges, pastanaga, plàtan, carn picada i unes farinetes amb llevat de cervesa, blat i mel.

Un albí no té gens garantida la seva supervivència a la selva, perquè sol ser presa més fàcil dels predadors. Al zoo de Barcelona, Nfum-Ngui no només ha viscut, i ho continua fent, sinó que s'ha convertit en un mite, el símbol de la ciutat. Tota una generació de barcelonins, els que ara ronden els trenta anys, han crescut amb ell, l'han visitat quan era una cria juganera i el veuen estirar-se mandros al sol, ara que ja s'ha fet gran. L'esperança de vida d'un goril·la en captivitat

és d'uns 35 anys. Ni les set parelles de tins, els pandes vermells o l'hipopòtam pigmeu li van prendre el ceptre, però els nens, diu Gaspà, "prefereixen l'orca, perquè salta i, a més ja s'han acostumat al goril·la blanc i no el troben tan espectacular". Encara que es tracta, com puntualitza Mas, d'un "valor comptable, perquè no es pot valorar un exemplar únic", el zoo té valorat Floquet en 45 milions de pessetes (les prop de 7.500 bèsties del parc costen uns 115 milions). En la campanya d'apadrinatge, Floquet ha estat adoptat per l'empresa Cacaolat, que fa ús de la seva imatge. No se sap si aquests padrins li porten al primat la mona per Pasqua. Però segur que al novembre s'apuntaran als actes que, explica Mas, el zoo farà per celebrar el quart de segle de Nfum a Barcelona. I al cap de poc començaran els actes del centenari del zoo. En efecte, el 1892 l'alcalde Manuel Porcar inaugurava el parc, reconvertint el Museu de la Natura que havia obert 10 anys abans Rius i Taulet. L'estrella del centenari serà el goril·la blanc que, des de fa 25 anys, és el rei indiscutible del zoo i el captiu més admirat de la ciutat. I quan mori, tothom opina que se l'hauria de conservar, naturalitzat, després de l'evisceració, perquè se'n pugui continuar admirant el pelatge blanc. I es proposa el museu del zoo o el de Zoologia.

Quim Guicochea